

Авторка статті:

Карина БУГЛАК,

здобувачка

ОП Соціальна робота

Науковий керівник:

Сергій КОТЛОВИЙ,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальних технологій

СОЦІАЛЬНИЙ ДОСВІД ДИТИНИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ЇЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У цілому, соціальний досвід – це підсумок попереднього розвитку суспільства, в якому зафіксовано результати діяльності людей у суттєвому їх значенні, він існує як у предметно-речових формах, так і в формах соціальних відносин, спілкування, діяльності.

Соціальний досвід індивіда – це його особисте соціальне життя, його система життєвих цінностей, той образ світу, який складається в результаті засвоєння соціального досвіду під час проживання різних життєвих ситуацій. Соціальний досвід є фактором процесу соціалізації особистості, а соціальний досвід саме дитини – це результат спеціально організованого засвоєння суспільного досвіду, тобто результат виховання та навчання.

Оволодіння соціальним досвідом у дитини відбувається трьома взаємопов'язаними шляхами:

- стихійність, тому що людина своє індивідуальне життя будує вже у існуючому суспільно-історичному досвіді. Причому дитина не просто піддається впливу навколишнього середовища, а, включаючись в спільні з іншими людьми акти поведінки, привласнює соціальний досвід;
- оволодіння соціальним досвідом реалізується як цілеспрямований процес, як нормативне, спеціально організоване суспільством відповідно до його соціально-економічною структурою, ідеологією і культурою, цілями виховання, освіти і навчання;
- соціальний досвід складається спонтанно, в результаті взаємодії стихійного і нормативного фонду, і тим самим вказує на значні можливості внутрішніх передумов суб'єктивності дитини в процесі соціалізації.

Соціалізація – це прийняття індивідом групових норм, прийняття особистістю переконань, цінностей і норм вищого чи нижчого статусу, характерних для груп, членства в яких особистість домагається.

Процес соціалізації відбувається через оволодіння соціальним досвідом, який розуміється як єдність різного роду умінь і навичок, знань і способів мислення, стереотипів поведінки, ціннісних орієнтацій і соціальних установок, зображених відчуттів і переживань.

Взагалі, існує три групи задач для кожного етапу соціалізації:

- природньо-культурні – досягнення певного рівня фізичного чи сексуального розвитку на кожному віковому етапі;
- соціально-культурні – ціннісно-сміслові, морально-етичні та пізнавальні;
- соціально-психологічні – становлення самосвідомості особистості, її самовизначення в актуальному житті і на перспективу, самореалізація і самоствердження.

У сучасних дослідженнях виділяють два аспекти процесу соціалізації: адаптацію до соціуму та самовизначення в соціумі. Самовизначення у соціумі означає активну позицію, оцінку оточуючого, відбір впливів, що пропонуються обставинами, їх прийняття, або навпаки.

Для успішного процесу соціалізації дитини, є такий цілеспрямований процес організації оволодіння соціальним досвідом, як виховання. Виховання взагалі вважається необхідною складовою у процесі соціалізації дитини, тому що дуже часто виникають ситуації, які потребують певного узгодженого соціального впливу і реальної педагогічної дії. Також не менш головною складовою психолого-педагогічного механізму соціального досвіду є діяльність. Адже саме вона являє форму, спосіб та умову вираження культурно-історичного відтворення соціального досвіду, але при цьому не виступає нічим зовнішнім до внутрішньої структури особистості.

Отже, дитина як суб'єкт процесу соціалізації є активною особистістю. Вона вже з раннього віку несе в собі імпульси певних дій, кроків до розвитку та життя. Зростаючи, змінюючись і збагачуючись, вона несе в собі потребу і здатність до життєвого самовизначення і самореалізації на основі дії механізмів свободи вибору і свободи дії. Дитина в своєму життєвому шляху, який збагачений попереднім соціальним досвідом, є розпорядником своїх соціальних і індивідуально-особистісних можливостей, використовуючи які вона створює свою модель життя, та реалізується як повноцінна особистість.

Використана література

1. Говорун Т. В. *Соціалізації статі як фактор розвитку Я -концепції*. Київ, 2002. 265 с.
2. Приходько В. М. *Психологічні аспекти соціалізації дітей дошкільного віку. Практичний психолог*. Сумський заклад дошкільної освіти. 2020.